

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **I. O.**, zast. JUDr. Jaromírem Adamcem, advokátem se sídlem Olštýnská 733/3, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 7. 2017, č. j. OAM-143/ZA-ZA11-VL13-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2018, č. j. 46 Az 17/2017 - 48,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2018, č. j. 46 Az 17/2017 - 48, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“). Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany tak, že se mu mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

I. Vymezení věci

[2] Z předloženého správního spisu lze zjistit, že dne 19. 2. 2017 podal stěžovatel žádost o udělení mezinárodní ochrany. V žádosti uvedl, že v ČR žije již 16 let, má zde celou rodinu, přičemž všichni mají české občanství. V roce 2012 požádal o trvalý pobyt, neustále dostával víza na strpění, až v lednu 2017 obdržel výjezdní příkaz, proto žádá o azyl.

[3] Na Ukrajině prakticky nikdy nežil. Naposledy tam byl na pohřbu před osmi lety, a to jen na několik dní. Narodil se na Ukrajině, ale žil tam jen několik let, žil také v Bělorusku a Rusku. V roce 2000 odcestoval s rodinou do ČR a od té doby tady žije.

[4] Ukrajina je pro něj cizí země, neovládá ukrajinštinu (doma mluví česky), nemá tam žádné známé a navíc se tam válčí, proto se tam nemůže vrátit. Má za to, že by jej hned po přechodu hranic odvedli. Ve zprávách viděl, kolik mladých odvedených kluků zabili a on nechce plnit vojenskou službu v zemi, která pro něj nic neudělala.

[5] Soud neshledal důvodnou námitku, že stěžovatel byl ve výroku napadeného rozhodnutí nedostatečně identifikován, neboť tam bylo uvedeno pouze jeho jméno, příjmení, datum narození a státní příslušnost, tedy údaje zjištěné z předloženého cestovního dokladu. Identifikace byla provedena dostatečným způsobem odpovídajícím nárokům kladeným na rozhodnutí zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád"). Není na překážku, že údaje nejsou doplněny o místo jeho trvalého pobytu. Stěžovatel je státním občanem Ukrajiny, nikoli ČR, a proto nemá místo trvalého pobytu ve smyslu § 18 odst. 2 správního řádu ve spojení s § 10 odst. 1, větou první, zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění účinném pro projednávanou věc, povahu údaje, který by žalovaný mohl ve výroku uvést. Mimo to, z jednání stěžovatele neplyne, že by měl jakoukoli pochybnost, že se jej napadené rozhodnutí týká, o čemž svědčí i podaná žaloba.

[6] K neaktuálnosti zpráv se stěžovatel omezil čistě na časové hledisko, aniž by poukázal na konkrétní nové skutečnosti, které svědčí o zastaralosti zpráv použitých žalovaným, a proto soud označil námitku za nedůvodnou.

[7] Žalovaný se zabýval i důvody neudělení humanitárního azylu. Posoudil, že se jedná o dospělého a svéprávného člověka, přičemž jeho rodinné vazby na území ČR nejsou důvodem pro udělení humanitárního azylu. Svou argumentaci podpořil odkazem na rozsudek NSS ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38 a usnesení NSS ze dne 28. 4. 2001, č. j. 1 Azs 5/2011 - 36. Na jeho úvahách neshledal soud žádné pochybení, nevybočují z mezí správního uvážení a odpovídají dosavadní praxi.

[8] Prostý odkaz na mezinárodní úmluvy nečiní odůvodnění vnitřně rozporným či nezákonným, jak bylo stěžovatelem namítáno, byť by bylo pro přehlednost vhodnější, aby žalovaný poukázal na konkrétní ustanovení daného dokumentu. Použitelnost rozsudků Nejvyššího správního soudu, Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze byla v souladu se zákonem (§ 2 odst. 4 správního řádu), přičemž odkazovaná judikatura podporuje správnost dosavadní rozhodovací praxe žalovaného. Za judikát lze označit jakékoli rozhodnutí soudu, nikoli pouze rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí. Judikatura není podkladem rozhodnutí, s nímž by bylo zapotřebí stěžovatele seznamovat. Pokud k nějakému rozhodnutí nemá zástupce stěžovatele přístup (byť drtivou většinu judikatury lze nalézt např. v systémech ASPI či CODEXIS), nic mu nebránilo vyvracet předestřený názor prostřednictvím publikované judikatury.

[9] V souvislosti s § 12 zákona o azylu je nerozhodné, zda stěžovatel svou nechuť účastnit se ozbrojeného konfliktu označil za politické přesvědčení či nikoli. Je totiž podstatné, že žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatoval, že podmínkou možného postihu stěžovatele za nenastoupení k vojenské službě je osobní převzetí povolávacího rozkazu a že osoby pobývající dlouhodobě v zahraničí nebývají povolávány

do armády. Na základě informací MZV lze rovněž vyvrátit obavu, že by stěžovatel mohl být nasazen do bojů na východě Ukrajiny, neboť tam jsou nasazováni téměř výhradně dobrovolníci z řad řádně vycvičených vojáků, nikoli vojáci konající základní vojenskou službu. Nadto by stěžovateli hrozilo vězení za nerespektování povolávacího rozkazu, nikoli za jeho politický názor.

[10] Nesplňuje ani podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a odst. 2 písm. b) a c) zákona o azylu. Po návratu na Ukrajinu mu nehrozí jakýkoli postih za podanou žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Trest za nenastoupení vojenské služby je neaktuální, protože mu doposud nebyl doručen povolávací rozkaz, přičemž osobám dlouhodobě pobývajícím v zahraničí ani doručovány nejsou. Ozbrojený konflikt je navíc dlouhodobě omezen na Luhanskou a Doněckou oblast, zbytek země je plně pod kontrolou ukrajinské vlády. Stěžovatel žil v Zakarpatské oblasti, tedy na zcela opačném konci země, a proto není zřejmé, z čeho dovozuje, že by měl být konfliktem zasažen.

[11] Námitka nesprávného poučení žalovaným nepřesáhla prostou spekulaci, nebyla nijak specifikována – v jakém okamžiku či jaké to mohlo mít důsledky, a proto ji soud označil za nedůvodnou.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[12] Proti rozsudku krajského soudu brojí stěžovatel kasační stížností z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s.

[13] Předsedkyně senátu v rozporu s § 49 s. ř. s. nenařídila jednání k projednání věci a nepředvolala k němu účastníky řízení, čímž bylo porušeno právo na veřejné projednání věci samé při jednání. Tato vada mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. S tím se pojí i porušení § 49 odst. 4, odst. 5 a odst. 9 s. ř. s., neboť stěžovatel se nemohl při jednání vyjádřit k určujícím skutkovým a právním otázkám, klást žalovanému otázky ani pronést při jednání konečný návrh. Tímto jednáním mu bylo odňato právo navrhnout při jednání důkazy k prokázání jím tvrzených skutečností.

[14] Věc byla rozhodnuta bez jednání, aniž by s tím souhlasil, neboť stěžovatel na výzvu soudu a v zákonné lhůtě dne 5. 9. 2017 sdělil, že nesouhlasí, aby bylo ve věci rozhodnuto bez nařízení jednání.

[15] Další kasační námitky směřují do nesprávné identifikace stěžovatele ve výroku rozhodnutí a neaktuálnosti zpráv ze země původu. Vojenský konflikt se týká celé Ukrajiny a všech jejích občanů a závěr soudu, že je teritoriálně omezen jen na určitou její část je logicky nesprávný. Správní orgán i krajský soud vycházely ze starých správ, proto jejich rozhodnutí trpí podstatnou vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Listiny, ze kterých byly čerpány relevantní informace, byly navíc jen prosté kopie, nejednalo se o originály listin ani o úředně ověřené kopie, které by tak pro účely správního řízení měly relevanci.

[16] Stěžovateli hrozí trestní postih za vyhýbání se branné povinnosti na Ukrajině, což souvisí s jeho důvodnými obavami v případě návratu do země původu, neboť by byl jako mladý muž do armády povolán. Soud však jen formálně oddělil stěžovatelova tvrzení a

neuvedl je jako součást důvodů, pro které požádal o udělení mezinárodní ochrany. K tomu se rovněž chtěl vyjádřit během ústního jednání, které nebylo v rozporu se zákonem nařízeno.

[17] Namítá porušení svých procesních práv; části výpovědi stěžovatele uváděné před žalovaným nebyly řádně zaprotokolovány ani nebyl dostatečně poučen o svých právech, což plyne z obsahu Protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 23. 2. 2017, tak i z Protokolu o seznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ze dne 11. 5. 2017.

[18] K posouzení udělení humanitárního azylu přistupoval žalovaný i soud pouze formálně, paušálně poukázali na jiný případ či jiné obdobně řešené žádosti a nepřihlédli k osobní situaci stěžovatele.

[19] Rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný z důvodu nesrozumitelnosti a nedostatků důvodů, stejně jako řízení mu předcházející. Správní orgán v odůvodnění cituje konkrétní právní normy (např. Úmluvu o právním postavení uprchlíků, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, aj.), avšak nepoukázal na žádná jejich konkrétní ustanovení. Obecný odkaz na tyto dokumenty nesplňuje zákonný požadavek srozumitelnosti rozhodnutí.

[20] Krajský soud se nedostatečně vypořádal s otázkou politického přesvědčení stěžovatele, ačkoli na něj bylo v žalobě konkrétně poukázáno.

[21] Kasační stížnost považuje za přípustnou, přijatelnou a navrhuje zrušit rozsudek krajského soudu, popř. zrušit i rozhodnutí žalovaného.

[22] Žalovaný uvedl, že kasační stížnost směřuje především do procesního postupu krajského soudu, a proto se necítí kompetentní se k ní vyjadřovat. Pokud by NSS shledal, že procesnímu postupu krajského soudu nelze nic vytknout, k věcným námitkám sděluje, že se se všemi žalobními body krajský soud beze zbytku vypořádal a to velmi podrobně, a proto navrhuje kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[23] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[24] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS). Podle tohoto rozhodnutí se o případ přijatelnosti kasační stížnosti může jednat mj. tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele. Zároveň je třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat

jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí by bylo odlišné.

[25] V nyní posuzované věci k takto výraznému pochybení krajského soudu došlo. Nezákonný postup krajského soudu nepříznivě zasáhl do stěžovatelova hmotněprávního postavení. Podanou kasační stížnost lze tedy ve smyslu § 104a s. ř. s. kvalifikovat jako přijatelnou.

[26] Spolu s kasační stížností podal stěžovatel návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Vzhledem k tomu, že podání kasační stížnosti má v této věci odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu), Nejvyšší správní soud o jeho návrhu nerozhodoval.

[27] Stěžovatel v kasační stížnosti primárně namítal, že krajský soud rozhodl bez nařízení jednání, ačkoliv pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky (§ 51 s. ř. s.).

[28] Podle § 51 odst. 1 s. ř. s. *soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.*

[29] Ze soudního spisu krajského soudu vyplývá, že již v podané žalobě dne 28. 8. 2017 stěžovatel uvedl, že nesouhlasí, aby soud rozhodl ve věci samé bez jednání dle § 51 odst. 1 s. ř. s.

[30] Zástupci stěžovatele bylo dne 1. 9. 2017 doručeno do datové schránky prostřednictvím krajského soudu poučení o tom, že ve lhůtě dvou týdnů může soudu sdělit, zda souhlasí s tím, aby ve věci bylo rozhodnuto bez nařízení jednání. Dodal, že nevyjádří-li ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto přípisu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci, bude mít soud za to, že s tímto postupem souhlasí.

[31] Dne 4. 9. 2017 zaslal pomocí datové schránky krajskému soudu sdělení, v němž výslovně uvedl: *„na výzvu Krajského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 46 Az 17/2017 - 24, sděluji soudu, že jako žalobce této shora označené věci nesouhlasím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez nařízení jednání.“* Krajský soud následně žalobu proti napadenému rozhodnutí zamítl, aniž by ve věci nařídil jednání.

[32] Pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání; tato výjimka však musí být vykládána s ohledem na zájmy účastníka řízení restriktivně, neboť je to účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje, a tento účastník také s řízením disponuje. Základním vodítkem pro výklad této problematiky jsou tedy čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy, podle nichž má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem provedeným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

Účastníkům řízení svědčí tudíž základní právo, dané jim Listinou základních práv a svobod a Ústavou, kterým je právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudem) osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jejich přítomnost měla vliv na vynesení rozhodnutí. Jestliže proto správní soud přítomnost účastníkům řízení v rozporu se zákonem neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva dané jim uvedeným články Listiny základních práv a svobod a Ústavou (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03).

[33] I Nejvyšší správní soud ve své judikatuře dospívá k závěru, že účastníkovi řízení nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti (viz např. rozsudky ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014 - 30; ze dne 21. 8. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013 - 34; ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58; ze dne 31. 5. 2017, č. j. 6 Afs 308/2016 - 24; či ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59). Např. v označeném rozsudku sp. zn. 4 As 46/2004, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„[s]dělil-li žalobce před uplynutím zákonné dvoutýdenní lhůty, že trvá na nařízení jednání a soud přesto jednání nenařídil a rozhodl ve věci, došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. To samo o sobě představuje naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., což vede ke zrušení rozsudku“*. Obdobně v rozsudku ze dne 30. 9. 2009, č. j. 8 As 49/2008 - 62, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„[p]rávo účastníka řízení na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti se k věci vyjádřit, je v ústavněprávní rovině garantováno článkem 38 Listiny základních práv a svobod. Jeho porušení je důvodem ke zrušení rozhodnutí, jež je výsledkem řízení, v němž k takovému pochybení došlo, a vrácení věci soudu k dalšímu řízení“*.

[34] S ohledem na výše shrnutý obsah soudního spisu nelze dospět k jinému závěru, než že krajský soud zatížil řízení vadou, pro kterou nemůže jeho rozsudek obstát. Uvedeným postupem porušil nejen § 51 s. ř. s., ale zasáhl i do ústavně zaručených práv stěžovatele garantovaných v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, resp. v čl. 96 odst. 2 Ústavy.

[35] V novém řízení krajský soud nařídí jednání, ke kterému předvolá obě strany. V novém rozhodnutí ve věci samé se znovu vypořádá se všemi uplatněnými žalobními body a zohlední i výsledky jednání.

[36] Vzhledem k tomu, že při ústním jednání může dojít k doplnění právní argumentace k uplatněným žalobním námitkám, nelze předjímat další vývoj věci. Vypořádání ostatních kasačních námitek by tedy bylo předčasné a potvrzení či popření správnosti závěrů krajského soudu by postrádalo smysl.

IV. Závěr a náklady řízení

[37] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dle § 110 odst. 4 s. ř. s. je krajský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozsudku.

[38] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí, jak je stanoveno v § 110 odst. 3 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 9. srpna 2018

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu